

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Christiana Et Docta Divi Alchimi Aviti Viennensis
Archiepiscopi, & Claudij Marij Victoris Oratoris
Massilie[n]sis, poëmata, aliaq[ue] non poenitenda**

**Avitus, Alcimus Ecdicius
Marius Victor, Claudius**

Lvgdvni, 1536

Liber Primvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12149

CLAVDII MARIi VICTO

ris Oratoris Massiliēn. Commenta
riorum in Genesin

LIBER PRIMVS.

Nte polos cœlicꝫ diem, mundiꝫ tenebras,

Ante operum formas, & res, & semina rerum,

Aeternum sine præteriti, sine fine futuri
Esse subest: cui semper erat Deus vnus: apud quē
Viuebat genitus Verbum Deus, & suus almus
Spiritus, archani vitalis summa vigoris.
Vna trium quos concordi substantia nexu
Coniungens summa æternum virtute beabat.
Regnabatꝫ potens in maiestate creandi,
Iam res, & causas rerum, casusꝫ futuros
Et faciēda videns, gignendaꝫ mente capaci,
Secula dispiciens, & quidquid tempora voluunt
Præsens semper habens: immensum mole beata
Regnum erat ipse suum: regni nec teste carebat
Virtus trina Deus: qui primum semine nullo
Corpora dans rebus, dum res existere cogit,
Iam nostrum effecit munus quod solus habebat.
Vtꝫ

Vtq̄ istum faceret diues Sapia mundum

Cuncta simul genuit: sed posthæc semina rerum
Ornavit superinductis informia formis.

Temporaq̄ in seriem bene cōditus ordo redegit.

Nam non, sacrilegi sensit quod lingua furoris,

Casus mentis inops dum nescia semina voluuit,

Tam prudens contorsit opus: nec dicere factum

Ante æuum fas est, quia tempore nata mouentur.

Nec porro æternum mundum, superisq̄ coeuum

Crederè fas stabilem semper tenuisse vigorem:

Nã quod corporibus constatcepisse fatendū est.

Corpus enim quod plagaterit, quod tpa soluunt,

Atq̄ abolent ipso qui tendit in vltima fine,

Principium ostendit: quod quæ sortita probatur,

Aut facta hæc credi par est, aut nata putari.

Factū igitur cōstat mundū, quod quisq̄ subactus

Annuat, & vero conuictus dogmate credit,

Concedēs fecisse Deum: qui numine Verbi

Et virtute potens quidquid natura putatur

Disposuit, iussit, monuit, munusq̄ creatum

Succiduis vicibus (semper fugitiua reformans)

Sustinet: ac volucrem retrahens circūrotat orbē.

Qui si cuncta etiam mauult dissoluere raptim,

Confestim

Qui uiuit in
æternū crea
uit omnia si

mul. Eccl. 18.

Mundū non
esse fortuito
factum.

Mundū non
esse æternū.

Confestim in similes formas redeuntia reddet.
Tanta Patris vis est & tanta est gloria Verbi.
Ut vero semel attingam primordia rerum:

*In principio
creavit Deus
coelū et terrā
Gene. 1.* Excelsi conuexa poli, terræq; iacentes,
Pars prima est operis, sed terras vnda tegebat
Aëraq; in medio sordenti nube madentem,
Et tenebris se vasta nigris velabat abyffus,
*Spiritus autē
domini fere-
batur super
aquis. Ge. 1.* Et facer extensis impendens spiritus vndis
Altrices animabat aquas, ac semina rerum
Nondum cōpositis fundenda ad germina terris
*Dixit Deus
fiat lux et fa-
cta est lux.
Gene. 1.* Insinuanda dabat: quum lux immissa superne
Emicuit dicente Deo: discretæq; nigrum
Vmbra peplū retrahēs, summo discessit olympto.
Tum diuina diem appellans prudentia lucem,
Indidit & tenebris obscuræ nomina noctis.
Sic facta vna dies de mane ac vespere primo:
*2. Dies secun-
da.
Firmamenti
creatio.* Rursus mane nouum primo iam vespere pulso
Reddita lux fecit: quum se firmissima moles
Fluctibus è medijs concreto corpore cedens
Extulit: ac late duro solidata rigore
Diuisas suspendit aquas: gelidumq; profundum
Axibus obiecit calidis: seq; æquore septo
Nixa superfudit rebus, quas circite vasto.
Contigit

Contegit ætherium deducto hinc noīe cælum *Cæli nomen
unde.*
 Forſitan hic aliquis ſic ſecum errore perito
 Diſſerat ætherijs ne deſint pabula flammis
 Et nimius calor ima petens alimenta ſequendo
 Exurat mortale genus, cœlumq; coruſcum
 Non poſſint terrena pati, ſubiecta deorſum eſt
 Machina firma poli; quę dū nos protegit vmbra,
 Interea ſuper impoſitis frigefcit ab vndis.
 Numinis at vero diuini quærere cauſas
 Mēs fuge noſtra procul; plus ſit tibi credere ſemp
 Poſſe Deum, quidquid fieri non poſſe putatur;
 Et magnum pelagus ſuper aſtra & ſidera ferri
 Ipſorum ratione proba qui credere nolunt,
 Et mundum pendere volunt, quem conditor ipſe
 Geſtet, & immenſo conſtanti pondere voluat.
 Tertia lux tumidos ſtupuit diſcedere fluctus: *Dies tertia.*
 Quum deus impulſis reliqui iam gurgitis vndis,
 Aerijs magnum ſpacijs patefecit inane:
 Arida tunc primum mundi pars ima reſectam *Aquariū &
terræ diuiſio*
 Oſtendit faciem; tremefaſtaq; numine Verbi
 Cerula nudatas cınxerunt æquora terras.
 Quas vario raptim iuſſas fructeſcere fœtu
 Luxurioſa nouo texerunt germina limo.
n Et rudis,

Et rudis, & tenero prorumpens cespite lætis.
 Iactauit se sylua comis: speciemq; secundum
 Edidit vna suam quæq; arbor & herba virescens
 Et fructū & semen: vestitaq; gramine terra est.

Quarta dies Iam tribus exactis motu succensa citato
 In flammis ignisq; globum se cogere iussa est

Solis & lune creatio. Ge. 1 Solis prima dies: fundataq; semina lucis
 Puniceos roseo sparserunt fomite crines.

Lunaq; noctis honor quæsito lumine fulgens
 Inferiore via soli subiecta pependit:

Aquo susceptos radios percussa refudit.

Astrorū creatio. Astraq; distinctis cœlum pingentia zonis
 Floribus ætherijs varios vibrare colores,

Et magis ornatis se resplendere tenebris,
 Cerula nox stupuit, rutilis dum spicula flammis

Fusa micant, vrgentq; alacres noua sidera iactus,
 Quæ solare iubar radijs obducit apertis

Tempora quadrifidi mensurās quattuor anni,
 Sol quoq; quum cursus lune sit mēstruus, vno

Contentus cursu reuolutum conficit annum
 Artificemq; sacrum mira compage fatetur.

Quinta dies. Quinta dies mouit spirantia corpora ponto,

Quæ

Quæ liquor humectans genuit: sparsitq; pfundū
 Delitias pelagi: vario quas germine miris
 Formauit natura modis: educere iussa
 Et toto partes, formasq; ex corpore inani.

Quinetiam in brutas animam dedit ire figuras:
 Quæq; falis tumidi squalentia gurgite terga
 Cete vasta leuant molli differta sagina,

Edidit: & qui horum conseruat corpora, nostris
 Corporibus nocet ipse liquor: genitalis alumnus
 Piscibus: ipsa etiam terræ qui germina nutrit,

Hinc volucres quoq; molle genustraxere vigorē:

Nā liquidas dū format aquas, immissaq; pontum *Volucra ex
 aquis genita.*

Vita subit, feruent multo tumida æquora partu:

Nec satis est pisces genus oē exurgere: quòd q;

Squammea turba falso summas euadit in vndas:

Ni volitans in aquis, sensim natet æthere puro,

Aetherios volucris contingere docta recessus:

Ergo materies auibusq; & piscibus vna est.

Iam bis terna dies claro radiabat olympo:

Sexta dies.

Tertia post calidi genitalia munera solis:

Iamq; tepens tellus grauidos laxauerat artus:

Quum maiora agitans iussit Deus edere terrā

Omne animal, vegetat ratio quod sola mouendi:

n 2 Cui

Cui seruire datum quo rerum postulat vsus,
 Nec mora prorumpunt foëtis vitalia terris
 Pignora, quæq; sui generis sortita figuras.
 Hic mihi iam fas sit quædam perstringere, quædã
 Solicito trepidum penitus transmittere cursu:
 Mutata quædam serie transmissa referre.
 Postquam cuncta datus generatim protulit ordo
 Veris plena bonis, & multa dote referta:
 Quæ Deus in longã seriem mansura foueret:
 Autori perbella suo tum machina visa est,
 Sed quid id est q̄ mūdus erat, q̄ sidera, & ortus,
 Aetheraq; & vitreum pelagus terreq; virentes,
 Nĩ spectator, adest tantę quem gloria molis
 Impleat: atq; oculis auidum per singula ducat:
 Quorsum tam lati fines, possessioq; ampla,
 Si rerum possessor abest: hæc rector olympi
 Secum animo versans & Verbi pondere librans,
 Stat data summa operi, bona sunt quæcũq; creauit
 Nunc hominem faciamus, ait, qui regnet in orbe,
 Et sit imago dei: similem decet esse creati
 Liber ad arbitrium fruitur qui mente creatis.
 Dixerat hæc, & factus homo est, seu corpore toto
 Siue anima ac specie, forsan quo more futura
 Quo

Faciamus ho-
munẽ ad ima-
ginẽ & simi-
litudinẽ no-
strã. Gen. 1.

Quo facienda facit, quo factum semper habebat:

Etsi præteritum iam nondum accesserat æuum.

Ergo hunc præpositum rebus cū coniuge iussit

Crescere per sobolem, terrasq; replere vacantes.

Tum natura semel rebus concessa creatis,

Præsertim quas vita mouens animare videtur,

Multiplicat quęcumq; suis primū edita formis.

Septima lux magnum vt vidit cessasse parētem, *Dies septima*

Sed generum tantum numeros desisse creare, *Gen. 2.*

Et requiem tenuisse suam: tum iure sacrata est

Perfectū quæ vidit opus: nāq; hoc quoq; plenū est

Virtutis, cessasse Deum, posuisse labores.

Nam genitis formā patris quam dextra pararet

Bis ternis dominum satis est patrasse diebus.

Septima lux docuit venerandæ exempla quietis

Quam cœlesti omnes sperare iubemur in aula.

Si modo non desint operum bona facta piorū.

Hæc quoq; lux illā signat, qua tartara Christus

Soluit, & euicto reditum patefecit auerno.

Dum patriam ille semel victor rediturus in aulā,

Iamq; malorū expers, humana in carne quiescit.

Sic cessare Deus, sic ocia sumere nouit,

Plus vt agat cessans, pariter sine fine quiescens.

n 3 Ac fine

*Sabbatū eter-
nū præfigura-
uit dies septi-
ma.*

*Diem resur-
rectionis do-
minicæ præ-
figurauit
dies. 7.*

Ac sine fine operans, seriemq; & tempora miscēs
 Cessando consummat opus, quodcunq; creatat.
 Sed qualem qualicq; Deus formauerit Adam
 Materia, hic paucis cum Mose resumere fas est.
 Primus enim meritis postremus in ordine toto
 Factus homo: vt sese rebus præstare creatis
 Noffet, & hinc laudes dño persolueret æquas.

*Ade forma =
 tio. Gen. 2.*

Ergo hominē factura Dei manus optima summi
 Tractatu facilē ac bene gnarum cedere limum,
 Et flexum formamq; sequi qua ducitur arte
 Sumit: & humanā qualē iam mente gerebat
 Explicat in speciem: tum flatu immissa vaporo
 Vita rigauit humum: tellus mollita liquore
 Vertitur in carnē: & sanguis, q; lubricus humor,
 Distendit molles per nota foramina venas.
 Tunc mentis iam plenus homo tellure relicta
 Exilit, ac dominū prudens rationis adorat.

*Corpus Adæ
 resurgētium
 corporū ad
 gloriā figura*

Haud aliter bustis mādāta resurgere apertis
 Corpora quum Christi cœlo delapsa patenti
 Maiestas grauidæ referabit viscera terræ,
 Exilient, dominumq; colent terræq; poliç.
 Nā quod nō habuit quum sic è puluere vili
 Humanū in formā cōpactū est corpus honoram
 Perfacile est rursus itegrū vt de puluere reddat

Quod iã habuit multos cœlatũ terra per annos.
 Sic ex antiquis prodibunt iussa sepulcris
 Corpora, quæq; suas rursus assummentia partes.
 Sic nil præteriti est quod nõ sit forma futuri.
 Sed iã hominis tẽpus sedẽ atq; habitacula primi
 Pandere, vbi toto acceptũ pro semine vulnus.
 Eoos aperit foelix quã terra recessus
 Editiore globo nemoris Paradisus amœni
 Panditur; & teretis distinguitur ordine syluæ.
 Hic vbi, iam spatij limes discernitur æquis
 Solis, & æternum paribus ver temperat horis.
 Illic quæq; suis diues stat fructibus arbor,
 Pomaq; succiduis pelluntur mitia pomis:
 Quæ iucunda oculis, & miri plena vigoris
 Mẽbra animosq; fouet, pascuntq; sapore & odore.
 Sidereos hic terra vibrat distincta calores,
 Semper flore nouo frondens, fructuq; recenti:
 Hic fragiles soluunt calamos animata vigore
 Muneris ambrosij spirantia cinnama odores.
 Sed nec quod Medus redolet, vel crine soluto
 Fragrat Achemenius, quod molli diues amomo
 Assyrius, messisq; rubens Mareotica nardo,
 Quod Tartesiaci frutices, quod virga Sabæi,

*Paradisi ter-
 restris descri-
 ptio.*

*Paradisi ferti-
 litas & deli-
 tie.*

Quodq̄ Palæstinus lacero flet vulnere ramus:
Omnia certatim hunc congesta putabis in hortū.
Nāq̄ huc cūcta Deus pariter quæ singula certis
Accepit natura locis, conferta regessit.
Motaq̄ dum leni vibrat nemus aura meatu,
Vnum ex diuerso nectar permiscet odore:
Fitq̄ nouū munus sibi nulla quod asserat arbor.
Quāq̄ tremens blando sensim iactata fragore
Commotis trepidat folijs, sonat arbore cuncta
Hymnum sylua Deo, modulataq̄ sibilat aura
Carmina, nec vacuus vanum quatit aëra motus.
Quippe apud autorem, qui totum mole sub vna
Res rebus nectens alterna lege retentat,
Nil temere fieri vel frustra credere par est.
Quinetiam speciosa, nemus, syluæq̄ coruscæ
Argumenta operum sunt, & plantaria rerum,
Nec dubium primi quin delicta ante parentis
Hic sua fixissent pariter tentoria secum
Gloria, simplicitas, studium, sapientia, veri
Diua tenax, prudentia, gratia, honorq̄, salusq̄,
Præclariq̄ animæ adfectus: atq̄ inclita virtus:
Et quidq̄ pulchrū orbis habet: q̄d deniq̄ paucis
Enumerare velim quā plurima munera verbis:
Iam satis

Iam fatis hoc fidei est laeto quòd semine surgens

Hinc arbor vitæ celsis petit aëra pomis;

Illinc diuerso nocitura peritia fructu

Notitiam rerum suspendit ab arbore legis.

Ad gremium sacri nemoris quod sylua coronat

Fons scatet, & diti prolem virtute maritat

Quadrifido tumidū letus caput amne resolvens, *si. Gen. 2.*

Ditior oceano iugi, nam gurgite pronò

Ille suos donat latices, iste accipit omnes.

Nec turget tamen; at minor est qui crescere tātis

Fluctibus infusis quā qui decrescere nescit

Amnibus effusis; quorum primo ordine Phison *Phison qui*

Profilit exultans, fontis pars quarta beati;

Edens naturæ quas dat prudentia dotes;

Gangetisq; replet populos, atq; Indica regna

Distendit limo, terrasq; & semina voluens

Quæ facit arua serit, nudis quæ squallet arenis

Aurea fulgentis inter ramenta metalli.

Hic vbi fulmineo rutilans carbunculus igne,

Ac viridi radiat fulgescens luce smaragdus.

Nec minor inde Geon placidis sed mitior vndis *Geon qui et*

Niliacas attollit aquas, arsurasq; late

Diluuiò tegit arua pio cæloq; repugnans

n 5 Temperat

*Arbor vitæ
et arbor sciē
tiæ boni &
mali.*

Fons paradī

si. Gen. 2.

*Phison qui
& Ganges.*

*Gāgetis vber
tas et diuitiæ*

*Geon qui et
Nilus.*

Temperat æthyopum stagnis refluētibus vndas.
Tygris. Tertius hinc rapido percurrens] gurgite Tygris
 It comes Euphrati, iuncta quos mole ruentes
 Tellus victa cauo sorbet patefacta baratro:
 Donec in Armeniæ saltus ac Medica Tempe
 Quos nō sustinuit, nec iam capit, euomat amnes:
 Sed Tygris, nigro tanquā indignatus auerno,
 Profilit æthereas motu maiore sub auras.
 Et rursus spelæa subit,mersusq; cauernis
 Intus agit fremitus: & fortior obice factus
 Multiplicatur aquis, atroq; citatior antro
 Exit, & Assyrios celeri secat agmine campos.

Euphrates. Iustior Euphrates, diti qui gurgite largus
 Irrigat arentes subiectæ Persidis agros:
 Mollibus elicitus riuis: atq; omnibus æquè
 Seruit, & humanos totum se præbet in vsus:
 Donec siccus aquis, nomē quoq; prodigus ipsum
 Consummat terris, pelagi quod debuit vndis.
 Hæc igitur cuncto naturæ ditia foetu
 Imperia, & tanta virtutum dote refertæ
 Delitiæ, prima est hominis possessio primi,
 In quam deductus vita exultare perenni
 Accola iussus erat: tales ergo ille locatus

Inter

Inter delicias, & longe pinguiã Tempe:
 Dum fit adhuc dignus discitq; labore mereri,
 Expers moerorum, curæq; ignarus agebat.
 Tantū apud autorē est meriti pro nomine summi
 Nōdū aliqd meruisse mali: Quātū ergo putamus
 Soluere posse patrem reditura in tempora vitæ:
 Cuius apud famulos iam tum largitio pura
 Non merces Paradisus erat: quodq; illa seueræ
 Legis scita tulit, libertatisq; periculum
 Facturus, vitam seruanti iussa recepit:
 Spondet adhuc maiora bonis, & præmia seruat:
 Qui causam meritis statuit, dum vescere dixit
 Arboribus cūctis: hanc tātum horrere memēto,
 Quæ diuersarum gestans examina rerum,
 Notitiam recti atq; mali sub cortice gestat.
 Nam trāsgressores mors cruda & dira sequetur.
 Tali lege data ratio docet optima, quod non
 Mortalem Deus in primæuo tempore fecit
 Primū hominē: quin ille sibi mortē attulit vltro.
 Nāq; & in hoc ē magna Dei indulgētia summi:
 Dum quod nō meritis sed tantū sponte benigna
 Largitur famulis, nostri cupit esse laboris.
 Et se quod donat mauult debere videri.

Homo imor-
talis creatus.

At tu

At tu quem sacri nequit custodia iuris.

Ne querere angustis quod clausa licentia metis

Parte sit orba sui; nil hac tibi lege recisum est.

Ante potestatem tantum terræq; marisq;

Nactus eras, nunc iam regni vitæq; perennis,

Porro & mortis habes. Tūc vt sibi cuncta parētē

Gene. 2. Indulisse pium rudis incola crederet orbis.

Omne animal quod iam tellus dare iussa crearat

Effundens tacito vernans è corpore semen,

Iussit adesse Deus; proprioq; obedire tyranno:

Scilicet vt cunctis bene congrua nomina rebus

Inderet; atq; suo factum vnumquodq; vocaret

Nomine, natura quod natum est suapte moueri.

Nec moraviuentum parendi haud nescia sistit

Omne genus natura Deo; quacuncq; vocatur

Mundi parte noui coeunt animalia in ipso

Temporis articulo modici; siue illa fuissent

Molli lenta gradu, aut rapido prōptissima cursu;

Impete vel subito consueta per aëra labi,

Aut innare vndis, aut pondere lubrica ferri:

Vnicuiq; ani His Deus omnipotens Adam præsente vocatis,

manti suæ vi Vnumquodq; suo donauit munere largus.

res indita.

Armauitq; manu, cornu, pede, dente, veneno,

Atq;

Atq; alijs quibus artis inops animicq; minoris
 Et ratione carens animal se protegat, & se
 Seruet ab aduersis rebus: sed nullū animantum
 Aequa homini specie vultuq; habituq; vigebat:
 Ast homini prope diuinos addebat honores.
 Totq; inter duplici vitam illustrantia sexu
 Impar solus erat, dudum qui coniugis aptam
 In se materiem gignendæ ignarus habebat.
 Ergo opus aggreditur notū Deus: iſtaq; raptim
 Corda viri tanto diſſoluit languida ſomno,
 Mentis vt experti coſtam ſubduceret vnam:
 Vnde caro fit iuſſa ſequi: nam ſponte recedens
 Pellis, iter planum coſtæ præbebat eunti:
 Illeſis prorſum membris, & corpore ſano,
 Quæ varios operante Deo digeſta per artus
 Accepit formam, calidiſq; animata medullis
 Verſa in opus vitæ eſt, ſexu iam grata ſecundo.
 Sic permiſſa ſuo formata eſt Eua marito.
 Hoc nunc turba loco ſtolidiſſima deſine tandem
 Quæſitis animum vanis torquere: nec iſthic
 Quærere quur hois conſecta eſt fœmina mēbris:
 Quum iam à principio molli de puluere fingi
 Poſſet, & ex nihilo: & cauſas deſiſte latentes
 Scrutari:

*Eue forma-
tio.*

*Cur ex homi-
nis costafacta
mulier.*

Scrutari: quãquã si coniectare licebit
 Ex homine effecta est mulier, cognatio quãdam
 Mutuũ & alternũ inter se vt misceret amorẽ:
 Semet in alternis cogens agnoscere membris.
 Hinc Euam partem esse sui mox protinus Adã
 Sensit vt exultans, tetigit noua gratia mentem,
 Mentis & affectus in viscera nota receptus,
 Irruit: & tanto penetrauit in ossa calore,
 Vt iam scire daret, quid coniunx esset, & vxor,
 Quid dulces nati, postponendiq; parentes
 Coniugibus, quidnãvna ambos in carne manere,
 Aeternam pariter vitam ducentibus esset.
 Porro dum mundi vitijs & tabe carebant
 Diuinis viguere animis, nullius egeni:
 Quũ penes hos esset mundi substantia, & omnes
 Quas dabat orbis opes: nec prsum obnoxia mor
 Corpora gestabãt: nõ hos cogebat ad esum (bis
 Pause ignara fames: qui si mandata supremi
 Seruassent integra Dei, crudelia mortis
 Imperia, & diros nescissent vsq; dolores.
*Serpētis astu-
tia. Gene. 3.* Callidus at serpens domini perfringere legem
 Talibus incautam persuasit fraudibus Euam.
 O vitæ melioris inops, rerumq; bonarũ

Gens

Gens ignara hoīm; neq; eīm bona nosse putādus
 Qui praua ignorans, etiā distinguere nescit
 Quo diuersa bonis inter se limite distent.
 Atq; ideo augustos homini fas carpere fructus
 Noluit esse Deus; ne mentis nube remota
 Immitant in cœlum oculos, atq; optima noscant;
 Sintq; deis similes. Hic nunc excurrere paulum
 Fas fuit, & turpes veterum deflere ruinas.
 Ah nimium miseri gentiles quos furor egit
 In varios ritus cognomina multa Deorum
 Fingere, pluralemq; Deo vocem addere soli.
 Serpentis primam hanc sonuit vox impia dīri,
 Qui mortis tū causa fuit; nam credula, postquā
 Rupit sacrilegis præscriptum morsibus Eua,
 Experti iam docta malī, consortia culpæ
 Quarit; & incautum fraudis male gnara maritū
 Qua perijt prior arte petit; sic hoste subactus
 A gemino cedit sceleri miserabilis Adam;
 Pomaq; degustat sacri plenissima succi.
 Sed quia legis in his suberant præscripta seueræ
 Plusquā vipereo mortē adlatura veneno,
 Vt primum illicito violarunt ora sapore,
 Confestim sensere nefas, facinusq; peractum
 Creuit,

Deorū varie
tas vnde.

Adetrāsgres
sio. Gen. 3.

Creuit, & ignaro percussit pectora sensu.
 Hinc timor inde pudor, sumpserunt primitus ortu.
 Nam dum corda homines celsarum conscia reru
 Et celo tantum rectoq; intenta gerentes,
 Pectora ad excelsum ferrent conuersa parente:
 Dum secretorum miracula diuinorum
 Claro incorporeæ mentis splendore notarent;
 Nondum contigerat membroru cura suorū,
 Quos ubi deseruit vitæ vigor ille perennis,
 Iam morte affectos; demum frigusq; calorq;
 Aeriæ subiere vices: ac vestis egenos
 Se primum sensere homines: sexuq; latenter
 Erubere suo taciti miserabile questi.
 Idcirco vmbrosæ è folijs noua tegmina fici
 Decerptis texunt, post culpam, mente receptum
 Corpore velato denudatura pudorem.
 Nec satis: ignorat quid agant, quæ crimen iniustum
 Secq; ipsos fugiant: cuperent si forte pateret,
 Condere se barathro: vsq; adeo cõtermina pœne
 Culpa suæ est: vt iam miseros mortale pauentes
 Mortis imago iuuat: syluas vmbrosaq; lustra
 Obtendunt vanis solatia falsa tenebris.
 Nam quò te timidum fas est subducere corpus?
Tete

Tete inquā quæ mox vili de puluere fecit
 Virtus viua patris, mundiꝝ abscondita, præsens
 Implet; et in penitos exit diffusa recessus.
 Tu' ne potes dominum fugiens euadere; tu' ne
 Omnia cernentem sperasti posse latere;
 Ut vastis iaceas tenebris, cælabere nunquam.
 Ergo vbi peccati genitus pudor attigit Adam
 Querentē latebras, mox audiūt, heus vbi es Adā. *Adā vbi es*
 Quid vero est quod te quærit Deus, inscius an' ne id *Gen. 3.*
 Forte rogat quē nec domino subducere summo
 Vel mors ipsa potest, fragili quam mente subisti.
 Quur vbi sis quærit nisi quod te morte doloris
 Lapsam sponte tua, secum non esse fatetur;
 Et cœlo cecidisse sacro; sed sancta parentis
 Desperare vetat pietas; clementia cuius *Dei clemētia*
 (Fas dixisse mihi, fas sit quoque dicta probasse;
 Iustitiam excedit; nec tam me voce seuera
 Corripiens, vbi sis, trepido quid pectore quæris,
 Terret; quā recreat quod adhuc post crimina lapsum
 Immersumque metu latebris, ac pene sepultum,
 Euocat & reuocat; ne verò exempla petantur
 Longius, ostendit culpæ donatio mitem.
 Postquā excussa reos manifestat caussa parentes
 o Incepere

Incepere Deo cœlum, mare, terra loquenti
 Contremere, & vastos concussa aperire recessus.
 Dumq̄ reos punit sententia, tartara condit.
 Quandoquidē nostris visum est decedere iussis,
Serpētiscōdē Iam mihi iusta nouos feriet censura nocentes.
natio. Gen. 3. Principio inter totius uiuentia mundi
 Tu maledictus eris: & peior quam tegis intus
 Inuida mēs coluber: qui cœli in claustra vehēdos
 Deiecisti homines: vetitasq̄ attingere fruges
 Fraude tua impulsis præduræ mortis origo es.
 Ergo vt digna nefas pœnæ mensura sequatur,
Super pectus Ex quo hominē terræ immersti, tu stratus iniquo
tuū gradieris Membra solo, duram sulcabis pectore terram.
& terrā comedes Et vetitos tentare cibos quia feceris, hinc iam
cūctis diebus vitæ Vilis semper edes squalentia viscera terræ.
tua. Gen. 3. Et quia te dignæ placuit tibi primus vt esses
 Inuentor mortis: pœna moriere perenni.
 Humanicq̄ odium generis specialiter in te
 Ac genus omne tuum bello experiere potenti.
 Perpetuumq̄ tui mors vt tibi longa, timorem
 Esse dabo: pedibus repes & pectore pronos
Pœnam inimi- Teq̄ tuo mulier perimet cum semine, cuius
citas inter te Callidus extremis tantum insidiabere plantis.
& mulierē. *Gen. 3.* Vt trepidans

Vt trepidans etiam capiti vestigia figat.
 Dixit, & exanguem sic est exorsus in Euam.
 Et tu quæ minimo solam te perdere fructu
 Non contēta, virum similes temeraria in ausus
 Traxisti: instar eris famulæ: subiectaq; duros
 Arbitrium sensura viri patiere labores.
 Casibus & verò (inceptum quoniã prior ausa es
 Multiplicare nefas,) semper versabere multis.
 Et pariens crebris adè torquebere natis,
 Vt quos mortales faciet tua culpa creati,
 Mortis nonnūquã laceræ sint caussa parenti.
 Tu quoq; cui monitus nostros & prima salutis
 Vincula fœmineis postponere fraudibus auso
 Sponte mori placuit: talem reus excipe sortem.
 Criminibus tellus quam tu sulcabis aratro
 Sit maledicta tuis: spinas, tribulosq; minaces
 Culta ferat: fallatq; tuū spes improba votum.
 Nec tibi terra fidem seruet, tu viuere lætus
 His in delitijs, & cunctis viuere seclis
 Sponte recusasti: duro nunc viue labore,
 Perpetuū quoq; viue miser: dum lenta senectus
 In terram te restituat, terræq; recondat.
 Dixit & ignaros ne cœli iniuria lædat

*Eue cōdena-
tio. Gen. 3.*

*Ade cōdem-
natio. Gen. 3.*

Veste tegit pecudum miserens: vitamq; tueri
 Edocet: & ne iterum similes exiret in ausus
 Infaustum mortis formidine percutit Adam.
 At ne perpetuam vitali ex arbore vitam
 Protraherent: miserofq; reos grauiora manerent
 Supplicia: in tantis nimium diuturna periclis

*Expulsio pri
 morū parēū
 a paradiso.
 Gen. 3.* Tempora ducentes, dirisq; obnoxia pœnis:
 Continuo sacris iussos decedere lucis
 Expellunt venti, nemoris quos sylua profundi
 Concitat: atq; illos libranti turbine nexos
 Aura vehens sacra Paradisi ab sede repellit.
 Ergo hinc eiekti iuuenes, terrisq; relati
 Perdita dimissi suspirant gaudia luci,
 Expertes tanti spacij expertesq; pericli:
 Sed non expertes agitat qui corda doloris.
 Quò ruerint, quid perdiderint, que vita sequatur,
 Quæ fuerit, tacita tristes in mente volutant.
 Porro etiam quid se supremo in fine futurū est,
 Hærent solliciti: sibi num grauiora supersunt,
 Nulla ne spes superet miseris: num morte perēni
 Perdant quod superest: an quū via mortis amare
 Per lignum ingruerit mundo populisq; futuris
 Possit adhuc aliquod per lignum vita redire,

FINIS LIB. PRIMI.